

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Навчально-наукового інституту
«Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«28» серпня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«ПРАКТИКУМ З ОСНОВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РОБОТИ З ІНФОРМАЦІЄЮ»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»

освітня програма _____ Міжнародне підприємництво _____

спеціалізація _____ С1.01 «Економіка» _____

вид дисципліни _____ обов'язкова _____

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

28 серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Надія КАЗАКОВА - к.г.н., доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

Протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Завідувач кафедри

_____ Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародне підприємництво» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародне підприємництво» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

_____ Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

_____ Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Практикум з основ наукових досліджень та роботи з інформацією» складена відповідно до освітньо-професійної програми
«Міжнародне підприємництво»
підготовки бакалавра
за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета викладання** навчальної дисципліни «Практикум з основ наукових досліджень та роботи з інформацією» є ознайомлення студентів з основами наукових досліджень, з основами роботи з інформацією, формування системи теоретичних знань з методології та організації наукових досліджень.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Міжнародне підприємництво» є:

- формування базових знань про науку та методологію досліджень;
- опанування навичок пошуку, аналізу та обробки наукової інформації;
- розвиток умінь планування та організації науково-дослідної роботи;
- формування інформаційної та наукової культури студента.

1.3. **Кількість кредитів** –3.

1.4. **Загальна кількість годин**–90 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
1-й	
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
42 год.	78 год.
в т.ч. індивідуальні завдання	

1.6. **Перелік компетентностей, що формує дисципліна**

- загальні компетентності

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

- фахові компетентності

ФК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

ФК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

ФК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дисципліна

ПРН 1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПРН 15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

1.8. Пререквізити: вивчення навчальних дисциплін

Не потребує

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні положення та вимоги до науково-дослідної роботи

Результати наукових досліджень оцінюються. Однією з найважливіших вимог, що висуваються до наукового дослідження, є наукове узагальнення. Наукові дослідження розділяються на фундаментальні й прикладні. За джерелом фінансування розрізняють наукові дослідження: бюджетні, госпдоговірні і не фінансовані. Наукова гіпотеза повинна відповідати певним вимогам.

Тема 2. Вибір напрямку та планування науково - дослідної роботи.

Наукова проблема – це сукупність складних теоретичних або практичних завдань; сукупність тем науково-дослідної роботи. Проблема може бути галузевою, міжгалузевою, глобальною. Проблема складається з ряду тем.

Тема 3. Наукова інформація: пошук і обробка.

Наукова інформація та її джерела. Знання й навички. Характерною рисою розвитку сучасної науки є бурхливий потік нових наукових даних. Наукова інформація. Розрізняють висхідний і спадний потоки інформації. Наукові видання можна розділити на такі види: монографія, автореферат, дисертація, препринт, збірник наукових праць, матеріали наукової конференції, тези доповідей наукової конференції, науково-популярне видання.

Тема 4. Науково-дослідна робота за обраною темою та її особливості.

Кваліфікаційна робота. Академічний плагіат, академічний текст, звіт подібності, твір, цитата, унікальність твору (роботи, матеріалу). Обґрунтування актуальності теми. Основні поради при виборі актуальної теми.

Тема 5. Оформлення окремих елементів роботи та процедура підготовки та захисту.

Оформлення математичних формул та рівнянь. Оформлення цитувань та посилань на використані джерела. Оформлення бібліографічного опису використаних джерел. Оформлення висновків. Оформлення додатків. Форми самостійної роботи здобувача.

Тема 6. Кваліфікаційна наукова робота: особливості структури та методики викладу результатів дослідження.

Загальні положення. Курсова робота. Загальна характеристика та її виконання. Етапи наукового дослідження, оформлення та захисту дипломної роботи. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження. Кваліфікаційна наукова робота (дисертація): особливості структури. Автореферат дисертації: типові вимоги до змісту, структури та оформлення. Додатки до наукової праці: різновиди, типові вимоги до оформлення. Бібліографічні посилання.

Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень та систематизація матеріалів. Робота з інформацією. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. Джерела інформації та їх використання в науково-дослідній роботі. Класифікація інформаційного забезпечення наукових досліджень. Кодування економічної інформації та використання її у науково-дослідному процесі.

Тема 8. Сучасна наука та етика наукової діяльності. Поняття, функції і значення науки як соціокультурного феномена. Структура наукових революцій. Тенденції розвитку сучасної науки. Етичні норми та імперативи вченого. Розвиток економічної науки на сучасному етапі. Організація наукової діяльності в Україні.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Ус ьог о	у тому числі					Ус ьог о	у тому числі				
		л	с	п р	інд	ср		л	с	пр	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	8	1 1	11	12	13
Тема 1. Загальні положення та вимоги до науково-дослідної роботи	11	2		4		5	14	1				13
Тема 2. Вибір напрямку та планування науково - дослідної роботи	11	2		4		5	16	1		2		13
Тема 3. Наукова інформація: пошук і обробка	11	2		4		5	15	1		1		13
Тема 4. Науково-дослідна робота за обраною темою та її особливості.	11	2		4		5	15	1		1		13
Тема 5. Оформлення окремих елементів роботи та процедура підготовки та захисту	11	2		4		5	16	1		2		13
Тема 6. Кваліфікаційна наукова робота: особливості структури та методики викладу результатів дослідження	11	2		4		5						

Тема 7. Особливості інформаційного забезпечення наукових досліджень та систематизація матеріалів. Робота з інформацією.	11	2		4		5	11	1				10
Тема 8. Сучасна наука та етика наукової діяльності.	11	2		4		5						
Підготовка до заліку	2					2	3					3
Усього годин	90	16		32		42	90	6		6		78

4.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1-2.	Тема 1. Загальні положення та вимоги до науково-дослідної роботи	4	
3-4.	Тема 2. Вибір напрямку та планування науково -дослідної роботи	4	2
5-6.	Тема 3. Наукова інформація: пошук і обробка	4	1
7-8.	Тема 4. Науково-дослідна робота за обраною темою та її особливості.	4	1
9-10.	Тема 5. Оформлення окремих елементів роботи та процедура підготовки та захисту	4	2
11-12.	Тема 6. Кваліфікаційна наукова робота: особливості структури та методики викладу результатів дослідження	4	
13-14.	Тема 7. Особливості інформаційного забезпечення наукових досліджень та систематизація матеріалів. Робота з інформацією.	4	
15-16.	Тема 8. Сучасна наука та етика наукової діяльності.	4	
	Разом	32	6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичне заняття за темою 1 " Загальні положення та вимоги до науково-дослідної роботи ". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	11	13
2.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичне заняття за темою 2 " Вибір напрямку та	12	13

	планування науково -дослідної роботи ". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії		
3.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичне заняття за темою 3 " Наукова інформація: пошук і обробка ". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	11	13
4.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на семінарське заняття за темою 4 " Науково-дослідна робота за обраною темою та її особливості". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	10	13
5.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичне заняття за темою 5 " Закупівельна логістика у глобальному економічному просторі ". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	11	13
6.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичне заняття за темою 6 " Кваліфікаційна наукова робота: особливості структури та методики викладу результатів дослідження ". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	12	
7.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичне заняття за темою 7 " Особливості інформаційного забезпечення наукових досліджень та систематизація матеріалів. Робота з інформацією. ". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	11	10
8.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичне заняття за темою 8 " Сучасна наука та етика наукової діяльності". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	10	
9.	Підготовка до заліку	2	3
	Разом	42	78

6. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни «Практикум з основ наукових досліджень та роботи з інформацією» не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

Під час викладання дисципліни «Практикум з основ наукових досліджень та роботи з інформацією» використовуються три групи методів :

словесні – розповідь, пояснення, бесіда, лекція, дискусія, робота з книгою – при опануванні здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу, визначенні дискусійних питань, встановленні переваг та недоліків використання тих чи інших інформаційних систем і технологій;

наочні – демонстрація реальних інформаційних систем і технологій, що можуть використовуватися здобувачами вищої освіти під час виконання ним фахових завдань в практичній діяльності, ілюстрація запропонованого матеріалу схемами, графіками, мультимедійними презентаціями – для візуалізації запропонованого теоретичного матеріалу;

практичні – розв'язання практичних задач та кейсів – для формування вмінь і навичок, логічного завершення ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу навчальної дисципліни.

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за
освітньою компонентною «Міжнародне підприємництво»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики / форми оцінювання
1	2	3	4
ПРН1.	Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.	Лекція, розв'язання практичних задач та кейсів, демонстрація реальних прикладів щодо вирішення практичних завдань	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, тестів
ПРН15.	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.	Лекція, розв'язання практичних задач та кейсів	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях
ПРН16.	Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.	Робота в малих групах щодо виконання практичних завдань	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, тестів, презентація результатів виконання практичних завдань
ПРН17.	Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	Лекція, дискусія щодо доповідей за темами занять	Оцінювання усних відповідей на заняттях, тестів
ПРН21.	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.	Робота в малих групах щодо виконання практичних завдань	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, тестів, презентація результатів виконання практичних завдань
ПРН23.	Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.	Лекція, дискусія щодо доповідей за темами занять	Оцінювання усних відповідей на заняттях, тестів

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використанням сучасних освітніх технологій;

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою статей, тез доповідей, есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу, публікацією чи відповідним сертифікатом);

- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

8. Методи контролю

Контрольні заходи проводяться з метою оцінки рівня підготовки студентів з дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюються у вигляді поточного та підсумкового семестрового контролю (залік).

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі усного опитування, виступів студентів при обговоренні питань; виконання практичних робіт; у формі поточного письмового тестування (або дистанційно на платформі Moodle); самостійної роботи студентів тощо.

Загальна кількість балів поточного контролю за успішне виконання завдань становить 60. У разі непередбаченої до практичних занять з неповажних причин студент одержує « – 5 балів», за несвоєчасне виконання практичних робіт в установленний термін кількість балів зменшується. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової оцінки, при проведенні заліку.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання завдань – 40.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Тестові завдання	Разом		
4 - 5 балів								20	60	40	100

Структура та складові поточної та підсумкової оцінки з дисципліни:

Поточний контроль – 60 балів. З них:

-40 балів (активна робота на практичних заняттях, що передбачає вирішення практичних завдань);

-20 балів (10*2 поточний тестовий контроль).

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму білета (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

За підсумками поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (заліку): написання поточного контролю (тестів) та робота на практичних заняттях за результатами яких він набрав **не менше 20 балів**.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

На практичному занятті студент може отримати від 1 до 5 балів за різні види завдань (табл. 9.1). Максимально студент може отримати 60 балів в ході лекційних та практичних занять.

Таблиця 9.1

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Тестування онлайн	виставляється здобувачу вищої освіти за одне тестове питання у випадку правильної відповіді. За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 10 тестових питань закритого типу та з декількома варіантами відповідей.	1-2
Робота над практичними завданнями	за логічну правильність дій та їх послідовність	1
	за відповідність арифметичних розрахунків еталонній відповіді	1
	за вміння інтерпретувати отримані результати	1-3

Шкала оцінювання

Набрана сума балів за 100-бальною шкалою переводиться у 2-рівневу шкалу оцінювання у такий спосіб:

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Закон України про освіту та науку (Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закон України «Про науково-технічну інформацію», Закон України «Про науково-технічну експертизу»). –К.: Парламентське видавництво, 1999. 128 с.
2. Положення про державні премії України в галузі науки і техніки. Затверджено указом Президента України від 28 березня 1995 р.-№ 263/95 // Відомості Верховної Ради України. №9.С. 41.
3. Положення про Комітет по державних преміях України в галузі науки і техніки. Затверджено указом Президента України від 28 березня 1995 р.-№ 263/95 // Відомості Верховної Ради України. №7.С. 34.
4. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – III, 47 с. – (Національний стандарт України).

5. Введення в дію нового стандарту з бібліографічного опису ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Основні відмінності від ГОСТ 7.1.–84 : Нові правила бібліографічного опису / Державна наукова установа «Книжкова палата України». – Режим доступу: <http://www.ukrbook.net>.
6. Антоненко І. Бібліографічний опис електронних ресурсів: методичні матеріали для пристатейної бібліографії / Антоненко І., Баркова О.//Бібліотечний вісник. – 2006. – No 1. – С. 25-27.
7. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Професіонал, 2004.208с.
8. Цехмістєрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: ВД «Слово», 2003.240с.
9. Основи наукових досліджень: *Навчальний посібник* /О.В. Крушельницька. – Київ: Кондор, 2020, – 192 с.
10. Devon D. Brewer. Essentials of Scientific Research: A Practical Guide – Evidence Guides, 2020, – 348 p.
11. E. Bright Wilson Jr. An Introduction to Scientific Research Revised, Subsequent Edition – Dover Publications; Revised, Subsequent edition., 2012 – 400 p.

Допоміжна література

1. Здобувачу наукового ступеня: Методичні рекомендації / Упоряд. С.В.Сьомін. К.:АУП, 2012.184с.
2. Зельніченко О.І. Дослідна робота. Опорний конспект лекцій. К.: КНТЕУ, 2012.49с.
3. П'ятницька-Познякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. К., 2013.116с.
4. Шейко В.М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. К.: Знання-Прес, 2012.295с.
5. Основи наукових досліджень. конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія», освітньої програми «Системне програмування та спеціалізовані комп'ютерні системи» / В.П.Тарасенко ; КПП ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані . – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 55 с

11.Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.ukrstat.gov.ua> - сайт Державної служби статистики України
2. <https://bank.gov.ua> - офіційний сайт НБУ
3. <https://www.business.ua> – сайт газети «Бізнес»
4. <https://companion.ua> – сайт новин українського бізнесу.
5. <https://www.business.ua> – сайт «Ділова преса»
6. <https://customs.gov.ua> - офіційний сайт Державної митної служби України
7. <http://translogistics.com.ua> – сайт журналу «Транспорт і логістика»
8. <http://finukr.org.ua> – сайт журналу «Фінанси України»
9. <https://logist.fm/journal/recent> - сайт журналу «Дистрибуція та логістика»
10. <https://mfa.gov.ua> – офіційний сайт міністерства закордонних справ України
12. <https://www.rada.gov.ua> – офіційний сайт ВР України

12.Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів / розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборотою відвідування ЗВО студентам надається можливість скласти заліку **дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі** «Практикум з основ наукових досліджень та роботи з інформацією», режим доступу <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=14792> .